

РЕШЕНИЕ

№ 7866

гр. София, 25.02.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 29 състав, в
публично заседание на 10.02.2026 г. в следния състав:

СЪДИЯ: София Тодорова

при участието на секретаря Макрина Христова, като разгледа дело номер **8771** по описа за **2025** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 145 и следващите от Административнопроцесуалния кодекс (АПК).

Образувано е по жалба на „ЮтеКредит България“ ЕООД, подадена чрез пълномощника адв. Й. Ч., против заповед № 4205/30.04.2025 г. на председателя на Комисията за защита на потребителите, в частта, с която на дружеството е забранено при упражняване на своята дейност да използва нелоялна търговска практика, а именно търговецът в договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. да задължава кредитополучателите да заплащат възнаградителна лихва, която да надвишава трикратния размер на законната лихва, в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, осъществявайки състава на нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 във връзка с чл. 68в от Закона за защита на потребителите.

Жалбоподателят твърди, че заповедта в оспорената част е издадена в противоречие с административнопроизводствените правила и в нарушение на материалния закон. Твърди, че в оспорения акт липсва ясно описание на търговската практика, която Комисия за защита на потребителите (КЗП) квалифицира като нелоялна, което се приравнява на липса на фактически и правни основания. КЗП не е изисквала становище от „ЮтеКредит България“ ЕООД по отношение на прилаганата договорна лихва „над трикратния размер на законната лихва“ преди постановяване на заповедта. В рамките на едно и също производство (една жалба по отношение на два кредита за един и същ жалбоподател) КЗП е постановила 3 акта за установяване на административно нарушение и процесната заповед. Счита за неправилен извода на административния орган, че договорната възнаградителна лихва, която надвишава трикратния

размер на законната лихва, е „прекомерна“ и „противоречи на добрите нрави“. Излага съображения, че органът неправилно е квалифицирал деянието като „нелоялна търговска практика“, като коментира само един договор за потребителски кредит с конкретен клиент. Освен изложеното твърди, че са приложими разпоредбите на Закона за потребителския кредит, който е специален по отношение на Закона за защита на потребителите (ЗЗП). Моли съдът да постанови решение, с което да отмени заповедта в частта, с която „задължава кредитополучателите да заплащат възнаградите за лихва, която да надвишава трикратния размер на законната лихва...“. Претендира присъждане на направените по делото разноски, представляващи държавна такса.

Ответникът – Комисия за защита на потребителите, чрез пълномощника юрк. А., оспорва жалбата като неоснователна. Твърди че заповедта е законосъобразна и е издадена при изяснена фактическа обстановка. Обръща внимание, че по смисъла на чл. 19, ал. 4 от З. за месец януари 2025 г. максимален допустим размер на ГПР е 64.74 %, докато кредиторът в противоречие със закона е посочил 68.15 % ГПР. На следващо място уговорката за заплащане на възнаградителна лихва в размер на 53.11 % противоречи на добрите нрави съгласно съдебната практика на ВКС. Претендира юрисконсултско възнаграждение. Прави възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение.

След преценка на представените по делото доказателства, доводите и възраженията на страните в производството, съдът намира за установено от фактическа страна следното:

С жалба рег. № Ц-03-3423/18.03.2025 г. М. Б. И. е сезирала Комисия за защита на потребителите (КЗП) с оплаквания, че е сключила договор за кредит с „ЮтеКредит България“ ЕООД и на 14.03.2025 г. е внесла определена сума, но от кредитната институция са отказали да разнесат тази сума по главницата под предтекст, че има технически проблем и че няма право да внесе сумата предсрочно. Изложени са оплаквания, че тази сума не се ползва, а върху нея се начисляват лихви. Сочи, че сумата стои по сметка за бъдещи вноски.

С писмо № Ц-03-3423/25.03.2025 г. на началник КЗП – ТО, В. Т., от „ЮтеКредит България“ ЕООД е изискано да представи становище по жалбата, всички договори за потребителски кредит, които са сключени с жалбоподателката, ведно с Общите условия, рамково споразумение, СЕФ, погасителен план, искане за кредит, документи за платени вноски, договори за допълнителни услуги (договор № L394281 от 07.03.2025 г. и договор № L388274), документ за платена сума 500 лв., с която е извършено частично предсрочно погасяване по договор № L394281 от 07.03.2025 г.

„ЮтеКредит България“ ЕООД е представило становище, в което е посочено, че с жалбоподателя М. Б. И. е сключен договор за кредит № L394281 от 07.03.2025 г., въз основа на който ѝ е предоставен паричен кредит в размер на 2 266.46 лева. На 12.03.2025 г. клиентът е направил вноски в размер на 500 лв., по отношение на която по-късно по електронен път е заявил, че желае да бъде осчетоводена като частично предсрочно погасяване. На И. е отговорено и е потвърдено, че сумата от 500 лв. ще бъде отнесена за частично предсрочно погасяване и ще бъде поканена да подпише правен документ, с който да бъдат уредени отношенията между страните. На 24.03.2025 г. И. е извършила допълнително, второ частично погасяване от 800 лева, а на 27.03.2025 г. тя е направила и пълно предсрочно погасяване на остатъка от задълженията си, за което е представена и извадка от счетоводната система. Отражено е, че клиентът не е имал никакви допълнителни претенции към „ЮтеКредит България“ ЕООД по отношение на сумите или техните основания, като доказателство за това е и извършено цялостно погасяване на потребителския кредит. Приложен е и договор за кредит № L388274/07.01.2025 г., ведно с приложенията към него, като е уточнено, че клиентът е погасил всички задължения по него. Към становището са приложени договор № L394281 от 07.03.2025 г., ведно с погасителен план и

стандартен европейски формуляр (СЕФ) към него, Рамково споразумение за потребителски кредит №[ЕИК] (прилагани общи условия (ОУ) от „ЮтеКредит България“ ЕООД, подписано на 07.01.2025 г. и приложимо за текущия договор за кредит на клиента, извадка от системата на „ЮтеКредит България“ ЕООД, в която са отразени плащанията, кореспонденцията за периода от 11.03.2025 г. до датата на становището, договор за кредит № L388274/07.01.2025 г., ведно с погасителен план и СЕФ към него.

От представените по делото доказателства е установено, че И. е сключила договор за потребителски кредит № L394281 от 07.03.2025 г. с „ЮтеКредит България“ ЕООД, по силата на който потребителят е получил кредит в размер на 2 266.46 лв. за срок от 12 месеца, фиксиран годишен лихвен процент - 31.08 %, ГПР - 35.91%, общ размер на всички плащания -2 665.84 лв. С посочения договор сумата в размер на 1 516.46 лв. погасява паричните задължения на клиента по договор за кредит № L388274, а сумата от 750 лв. се изплаща наведнъж по избран от клиента метод.

Видно от процесния договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. „ЮтеКредит България“ ЕООД е предоставил на М. Б. И. сумата от 1 600 лева за срок от 24 месеца, при годишен лихвен процент – 53,11 %, обща сума на лихвите за периода - 1 017.66 лв., Годишен процент на разходите (ГПР) - 68.15 %, общ размер на всички плащания, извършени от потребителя за погасяване на кредита и за покриване на пълната стойност на кредита – 2 617.66 лв. В приложение № 1 към посочения договор е представен и погасителен план на равни вноски за 24 месеца, в който са отразени главница, лихва и остатък за всеки месец.

Въз основа на представените от „ЮтеКредит България“ ЕООД доказателства и становище, е изготвена докладна записка № Ц-03-3423/16.04.2025 г. от главния директор на Главна дирекция „Контрол на пазара“ към КЗП. В нея са отразени гореизложените факти и е прието, че основният лихвен процент (ОЛП) за м. януари 2025 г., обявен от БНБ е 2.95 %, законната лихва за просрочени задължения в сила от 01.01.2025 г. е в размер на 2.95 плюс 10 процентни пункта, т. е. 12.95 %, поради което максимално допустимият размер на ГПР съгласно чл. 19, ал. 4 от Закон за потребителския кредит (З.) е 64.74 %. Доколкото в договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. е предвиден ГПР – 68.15 %, дружеството е допуснало нарушение на чл. 19, ал. 4 от З.. Прието е също така, че уговорката за заплащане на договорна (възнаградителна) лихва в размер на 53.11 % противоречи на добрите нрави. Въпреки че към момента в действащото законодателство не е предвидена горна граница на размера на възнаградителната лихва по договорите за заем, позовавайки се на практика на ВКС (решение № 906/2004 г. по гр. д. № 1106/2003 г. на ВКС, II ГО, решение № 378/2006 г. по гр. д. № 315/2005 г. на ВКС, II ГО, определение № 901/2015 г. по ч. гр. д. № 6295/2014 г. на ВКС, IV ГО), е прието, че посочения в договора процент 53.11 противоречи на добрите нрави. В заключение е прието, че „ЮтеКредит България“ ЕООД прилага нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 от ЗЗП, тъй като в противоречие на изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, и в нарушение на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 е определил в договор за кредит ГПР 68.15 %, който надвишава максимално допустимия размер, както и задължава кредитополучателя да заплаща възнаградителна лихва, която надвишава трикратния размер на законната лихва. Въз основа на така приетото се потвърждава, че при извършване на дейността си „ЮтеКредит България“ ЕООД използва нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 във връзка с чл. 68в от ЗЗП.

Посочената докладна записка е разгледана по т. 4 от заседание № 23, проведено на 30.04.2025 г., като комисията единодушно е приела следното решение: „ЮтеКредит България“ ЕООД, при упражняване на своята дейност използва нелоялна търговска практика, а именно търговецът определя в договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. ГПР 68.15%, който надвишава

максимално допустимия размер, както и задължава кредитополучателите да заплащат възнаградителна лихва, в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, и в нарушение на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от З., осъществявайки състава на нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 във връзка с чл. 68в от ЗЗП.

Със заповед № 4205 от 30.04.2025 г. на председателя на КЗП, на основание чл. 68л, ал. 1 във връзка с чл. 68в във връзка с чл. 68г, ал. 1 от ЗЗП, чл. 5, ал. 1, т. 1 и чл. 8, ал. 1 и ал. 2, т. 9 от Устройствения правилник на КЗП към министъра на икономиката и индустрията и на нейната администрация и решение на Комисията съгласно т. 4 от Протокол № 23/30.04.2025 г., се забранява „ЮтеКредит България“ ЕООД при упражняване на своята дейност да използва нелоялна търговска практика, а именно: търговецът да определя в договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. ГПР 68.15%, който надвишава максимално допустимия размер, както и да задължава кредитополучателите да заплащат възнаградителна лихва, в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, и в нарушение на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от З., осъществявайки състава на нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 във връзка с чл. 68в от ЗЗП.

Предмет на обжалване по настоящото дело е посочената заповед само в частта, с която председателят на КЗП е забранил на „ЮтеКредит България“ ЕООД при упражняване на своята дейност да използва нелоялна търговска практика, като задължава кредитополучателите да заплащат възнаградителна лихва, в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, поради което законосъобразността на административният акт следва да бъде разгледана само по отношение на тази част от принудителната административна мярка. За да постанови този резултат, административният орган е приел, че уговорката за заплащане на договорената (възнаградителна) лихва в размер на 53.11 % противоречи на добрите нрави. Към момента на сключване на договора в действащото законодателство не е предвидена горна граница на размера на възнаградителната лихва по договорите за заем. Изложено е, че противоречащи на добрите нрави са уговорки, с които се цели постигане на неприсъщ резултат на конкретния вид сделка, при който едната страна се обогатява неоснователно за сметка на другата, използвайки икономически по-силната си позиция и подготвеност за участие в гражданския и търговския оборот. Позовава се на съдебната практика (решение № 906/2004 г. по гр. д. № 1106/2003 г. на ВКС, II ГО, решение № 378/2006 г. по гр. д. № 315/2005 г. на ВКС, II ГО, определение № 901/2015 г. по ч. гр. д. № 6295/2014 г. на ВКС, IV ГО), в която е прието, че противоречи на добрите нрави уговорката за възнаградителна лихва, надвишаваща трикратния размер на законната лихва, а когато възнаградителната лихва е уговорена по обезпечено задължение – надвишаваща двукратния размер на законната лихва. Това правило според органа следва да бъде взето предвид като ориентир за преценка дали клаузата, регламентираща размера на възнаградителната лихва, противоречи на добрите нрави и на изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, като бъдат съобразени и всички други обстоятелства, свързани със заема. Прието е, че уговорената лихва като възнаграждение за отпуснатия кредит надвишава допустимия размер (трикратния на законната лихва – 38.85 %). По този начин се стига до неоснователно обогатяване на дружеството за сметка на кредитополучателя. С оглед на това се налага извода, че клаузата от договора за заем № L388274/07.01.2025 г., предвиждащ задължение за заплащане на възнаградителна лихва при годишен лихвен процент 53.11 % противоречи на добрите нрави и е в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност. Приел е, че това изискване представлява нелоялна търговска практика по чл. 68г, ал. 1 вр. с чл. 68в от ЗЗП.

При така установеното от фактическа страна, съдът стигна до следните правни изводи:

Жалбата е допустима, подадена е в срок - заповедта е връчена на 25.07.2025 г., а жалбата е подадена на 07.08.2025 г., жалбоподателят е надлежна страна, която е адресат на оспорения акт и жалбата е насочена срещу подлежаща на оспорване принудителна административна мярка.

Разгледана по същество, жалбата е основателна.

Съдът намира, че оспореният административен акт е издаден от компетентен орган в рамките на предоставените му правомощия по чл. 69л, ал. 1 от ЗЗП.

Не са налице и основанията по чл. 146, т. 3 от АПК, за издаване на заповедта в обжалваната част при нарушение на административнопроизводствените правила. В тази връзка неоснователни са възраженията на жалбоподателя, че КЗП не е поискала становище от дружеството по въпроса за договорната възнаградителна лихва преди издаването на заповедта, поради което е нарушено правото му на защита. Жалбоподателят е уведомен за образуваното производство, като му е предоставена възможност за изразяване на становище и представяне на доказателства по повод постъпилния сигнал от клиент на дружеството. Действително нормата на чл. 12 от АПК въвежда принципа за откритост, достоверност и пълнота на информацията в производството по издаване на индивидуални административни актове. Чл. 26 от АПК задължава административния орган да уведоми заинтересованото лице за започване на производството, а разпоредбата на чл. 34, ал. 3 от АПК изисква страните да имат възможност да изразят становище в хода на това производство. Разпоредбата на чл. 26, ал. 1 от АПК се намира в глава пета „Издаване на административни актове“, раздел I „Индивидуални административни актове“, а съгласно чл. 22, т. 1 от АПК производството по този раздел не се прилага за административни актове, които по силата на специален закон се издават и изпълняват незабавно или е предвидено специално производство с оглед на естеството им. Прилагането на принудителните административни мерки по ЗЗП е специално производство, поради което разпоредбата на чл. 26, ал. 1 от АПК е неприложима. Изискването за нейното прилагане би лишило от смисъл принудителната административна мярка по чл. 68г, ал. 1 от ЗЗП, тъй като нейната основна цел е преустановяване на правонарушението, тъй като по този начин може да се постигне целта на закона – да се защитят интересите на потребителите. Разпоредбата на чл. 68л, ал. 2 от ЗЗП предоставя на председателя на КЗП възможност да укаже на търговеца да докаже, че прилаганата търговска практика не е нелоялна, но не му вменява това като задължение. Целта на уведомяването по чл. 26 от АПК е да се предостави възможност на заинтересованото лице да защити интересите си своевременно, като предостави информация за фактите и обстоятелствата от значение за спора. В случая информацията се съдържа в договора от 07.01.2025 г., сключен между жалбоподателя и М. Б. И.. При възможност за представяне на допълнителни доказателства от кредитната институция, такива не са представени от дружеството и пред съда, поради което не може да се приеме, че правото му на защита е нарушено. Това води до извод, че оспореният административен акт е издаден след като са изяснени фактите и обстоятелствата от значение за случая.

Съдът счита, че актът в обжалваната част е издаден в нарушение на материалния закон.

Уредбата на нелоялните търговски практики се съдържа в глава IV, раздел IV от ЗЗП, който възпроизвежда уредбата в Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2005 година относно нелоялните търговски практики към потребители на вътрешния пазар (Директива за нелоялни търговски практики).

Съгласно § 13, т. 23 от Допълнителните разпоредби на ЗЗП "търговска практика" е всяко действие, бездействие, поведение, търговска инициатива или търговско съобщение, включително реклама и маркетинг, от страна на търговец към потребител, което е пряко свързано с насърчаването, продажбата или доставката на стока или предоставянето на услуга на потребителите. С оглед защитата на потребителите от нелоялни търговски практики и от техните

вредни последици, разпоредбата на чл. 68в от ЗЗП забранява императивно използването на такава. В съответствие с чл. 68г, ал. 1 от ЗЗП, търговската практика от страна на търговец към потребител е нелоялна, ако противоречи на изискването за добросъвестност и професионална компетентност и ако променя или е възможно да промени съществено икономическото поведение на средния потребител, когато засяга или към когото е насочена, или на средния член от групата потребители, когато търговската практика е насочена към определена група потребители.

Основният фактически състав на нелоялната търговска практика изисква кумулативното наличие на три елемента: първо - да е налице търговска практика, свързана с предлагането на стока или услуга; второ - тази практика да противоречи на изискването за добросъвестност и професионална компетентност; и трето – да променя или да е в състояние да промени съществено икономическото поведение на средния потребител.

За да е налице заблуждаваща търговска практика, чрез действия трябва практиката да съдържа невярна, и следователно подвеждаща информация или дори информацията да е фактически точна относно един или повече от законово определените елементи, практиката трябва по някакъв начин, включително чрез цялостно представяне, да заблуждава или да е в състояние да въведе в заблуждение средния потребител, като го подтиква или е възможно да го подтикне да вземе решение за сделка, която в противен случай не би взел.

В случая е налице първата предпоставка – дружеството – жалбоподател предоставя услуги.

В оспорената част на административния акт, административният орган е приел, че втората предпоставка е налице, тъй като в договора за кредит от 07.01.2025 г. възнаградителна лихва надвишава трикратния размер на законната лихва, което противоречи на добрите нрави съгласно посочена в акта практика на ВКС и това противоречи на изискванията за добросъвестност и професионална компетентност.

Съдът счита, че този извод на председателя на КЗП противоречи на материалния закон. За сключения между страните договор се прилагат правилата на Закона за потребителския кредит. В този специален закон, както и в Закона за задълженията и договорите и Търговския закон, включително и в други закони, уреждащи правила относно договорите за кредит и заем, не съществуват разпоредби, според които уговорките за договорна възнаградителна лихва, като възнаграждение за ползването на предадената парична сума, да не могат за надвишават определен максимален размер. По силата на чл. 19, ал. 4 от З. годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти от размера на законната лихва по просрочени задължения. Годишният процент на разходите изразява общите разходи по кредита по аргумент от чл. 19, ал. 1 от З., като годишен процент от общия размер на предоставения кредит, а в тези разходи се включват лихвите (§ 1, т. 1 от ДР на З.), като общата сума, дължима от потребителя, е сборът на общия размер на кредита (предоставената сума) и общите разходи по кредита за потребителя - § 1, т. 2 и т. 3 от ДР на З.. Изводът, който следва от законодателната уредба е, че кредитополучателят заплаща лихвени и извънлихвени разходи, които като сбор не могат да надвишават пет пъти законната лихва. Съотношението между лихвените и извънлихвените разходи в общите разходи по кредита може да бъде различно, но това не променя общата сума, дължима от потребителя. Такава промяна може да настъпи при уговорен променлив лихвен процент по кредита, по аргумент от § 1, т. 4 и т. 5а от ДР на З.. В чл. 24 от З. е предвидено, че за договора за потребителски кредит се прилагат и чл. 143 - 148 от Закона за защита на потребителите, като тази част на последния нормативен акт касае неравноправните клаузи в договорите. Клаузите относно извънлихвените разходи по кредита биха могли да са неравноправни, ако предвиждат плащане от потребителя на такси или комисионна в явно непропорционален размер спрямо услугата, предоставяна като насрещна престация (решение на СЕС по дело С-321/22). Клаузата за лихвени разходи изразява възнаграждението за ползването на предоставената сума по кредита и съставлява основния предмет на договора, поради което тази клауза може да се преценява като неравноправна, само ако не е изразена на

ясен и разбираем език – чл. 145, ал. 2 от ЗЗП. В практиката на ВКС и в практиката на СЕС за неравноправни се считат клаузи за изменение на първоначално уговорените лихви по кредита, докато при ясно посочен в договора приложим лихвен процент върху предоставената сума потребителска защита обичайно не се предоставя. Във всички случаи преценката на неравноправност изисква от съда да вземе предвид предмета на договора, обстоятелствата около сключването му, останалите клаузи или друг договор, от който той зависи – чл. 145, ал. 1 от ЗЗП. Идентичен подход е приет и в Тълкувателно решение № 1 от 27.04.2022 г. на ОСГТК на ВКС, според което при нарушение на добрите нрави е възможно да е налице поведение на страните, което не може да се установи от съдържанието на сделката. В други случаи нарушение на добрите нрави е обективизирано в самия договор, напр. клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционни функции и съдът е длъжен да установи нищожност според примерните критерии на Тълкувателно решение № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС. В този смисъл е решение № 50086 от 21.12.2023 г. по т. д. № 1027/2022 г. на ВКС.

В решение № 133 от 05.08.2024 г. по т. д. № 1436/2023 г. на ВКС относно по предявен иск по чл. 186 от ЗЗП също е прието, че възнаградителната лихва в договорите за потребителски кредит е част от основния предмет на договора (представлява възнаграждение за ползване на предоставената сума), а преценка за нейната неравноправност може да се прави единствено в случай, че същата не е изразена по ясен и разбираем начин, в какъвто смисъл е както практиката на СЕС, така и разпоредбата на чл. 145 от ЗЗП. В решението на касационната инстанция е посочено, че целта на З., регламентирана в чл. 2 обхваща всяка договорка, която би увредила потребителя, вкл. с оглед изискването за спазване на добрите нрави, при отчитане на вида и предмета на договора. Ограничение в размера на възнаградителната лихва в З. липсва, а за първоначално определения ѝ размер важат общите правила относно договорянето, като регулацията е основана на друг подход – определяне в чл. 19, ал. 4 от З. на максимален размер на годишния процент на разходите (до пет пъти размера на законната лихва), включващ и размера на възнаградителната лихва.

Посочената съдебна практика на ВКС категорично отхвърля твърдението на административния орган, изложено в мотивите на обжалваната част на заповедта, че съдебната практика на ВКС приема, че размерът на възнаградителната лихва, който трикратно надвишава законната лихва противоречи на добрите нрави. Актуалната практика на ВКС, както и практиката на СЕС приемат, че след като размерът на лихвения процент е определен ясно и по разбираем начин и е фиксиран за целия период на действия на договора, то с оглед липсата на законова разпоредба, която да възлага горен праг по отношение на възнаградителната лихва, не е налице противоречие с добрите нрави.

Спорни по настоящото дело са наличието на втората и третата от кумулативно предвидените в закона предпоставки - от една страна поведение, което не съответства на стандартите на професионална грижа в съответния икономически сектор, и от друга страна въздействие върху способността на потребителя да вземе информирано икономическо решение.

Както бе посочено възнаградителната лихва по договор за потребителски кредит представлява цената на предоставения паричен ресурс и като такава е елемент от свободата на договаряне по чл. 9 от ЗЗД, ограничена единствено от императивните норми на закона. След измененията в Закона за потребителския кредит от 2014 г. законодателят е въвел обективен количествен критерий за допустимост на разходите по кредита – максимален годишен процент на разходите, определен като петкратния размер на законната лихва за просрочени задължения. Чрез тази уредба е въведен ясен нормативен предел на общата тежест на кредита за потребителя. Законът не предвижда самостоятелен максимален размер на възнаградителната лихва като отделен елемент, а контролира допустимостта на цената на кредита чрез общия показател ГПР. При тази нормативна рамка преценката дали определен размер на възнаградителната лихва е недопустим не може да се извършва абстрактно, единствено въз основа на икономическата му величина, а следва да се съобрази дали общият размер на разходите по кредита надвишава установения от закона праг. Ако договореният ГПР се намира в

рамките на императивно допустимото, не може чрез разширително тълкуване на общата клауза за нелоялна търговска практика да се въведе допълнителен, непредвиден от законодателя количествен лимит на възнаградителната лихва. В противен случай съдът би заместил волята на законодателя, който вече е направил оценка за допустимия баланс между защита на потребителя и свободата на стопанска инициатива.

Сам по себе си размерът от 53,11 % е висок в икономически план, но високият процент не е равнозначен на противоправност. За да се приеме наличие на нелоялна търговска практика, следва да е установено, че кредиторът е действал в противоречие с професионалната добросъвестност – например чрез укриване на информация, подвеждащо представяне на реалната цена на кредита, непълно или неясно оповестяване на разходите, или чрез упражняване на натиск върху потребителя. Ако размерът на лихвата, ГПР и общата сума за плащане са ясно и недвусмислено посочени в договора и в стандартния европейски формуляр, ако потребителят е получил погасителен план и информация за правото си на отказ, не може да се приеме, че икономическото му поведение е изкривено поради липса на информация или поради заблуждаващо действие.

Следва да се отчете и че понятието „търговска практика“ предполага поведение в рамките на професионална дейност, насочено към неопределен кръг потребители и имащо характер на модел или начин на предлагане на стоки и услуги. Едно конкретно договорно съглашение, разглеждано изолирано и без данни за системност или заблуждаващ модел на предлагане, трудно може да бъде квалифицирано като практика, освен ако не е част от обща стандартна схема на поведение, която обективно е годна да засегне икономическите интереси на широк кръг потребители.

От изложеното следва, че уговарянето на възнаградителна лихва в размер на 53,11 % не може само по себе си, единствено поради числовия си размер, да бъде квалифицирано като нелоялна търговска практика. Такава квалификация би била възможна единствено при наличие на допълнителни обстоятелства – липса на прозрачност, подвеждащо представяне на условията или доказана системна практика, която е годна да наруши икономическото поведение на средния потребител. При отсъствие на тези елементи самият размер на възнаградителната лихва, макар и икономически значителен, попада в рамките на договорната автономия и не обуславя самостоятелно извод за нелоялност по смисъла на ЗЗП.

В настоящия случай в договора от 07.01.2025 г. размерът е фиксиран и ясно посочен, предоставен е и погасителен план, с който потребителят се е запознал и се е съгласил.

Освен изложеното преценката за възможността за въвеждане в заблуждение законодателят изисква да се направи спрямо средния потребител - чл. 68г, ал. 1 и чл. 68д, ал. 1 от ЗЗП. Българският законодател не е дал легално определение на понятието среден потребител. Законът за защита на потребителите, съгласно § 13а, т. 12, въвежда Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11.05.2005 година относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар (Директива 2005/29/ЕО). Съгласно т. 18 на преамбюла на директивата общностният акт приема като база за сравнение средния потребител, който е сравнително добре информиран и сравнително наблюдателен и предпазлив, като отчита обществените, културни и лингвистични фактори, които се тълкуват от Съда на Европейския съюз. Средният потребител е посочен като база за сравнение и в чл. 6 и 7 на Директивата, регламентиращи заблуждаващите търговски практики.

В практиката си Съдът на Европейския съюз трайно е приел, че националните юрисдикции трябва да вземат предвид възприятието на средния потребител, който е относително осведомен и в разумни граници наблюдателен и съобразителен (виж решение от 16.07.1998 година по дело Gut Springenheide, C-210/96, R. I-04657, т. 31; решение от 13.01.2000 година по дело Estee L., C-220/98, R. I-00117, т. 27-30; решение от 19.09.2006 година по дело Lidl B., C-356/04, R., стр. I-8501, т. 78; решение от 12.05.2011 година по дело Ving S. AB, C-122/10, т. 23).

В конкретния случай размерът на предвидената в договора от 07.01.2025 г. възнаградителна лихва категорично не може да мотивира потребителя да сключи договора, а напротив високият

процент може да го демотивира да сключи договора за кредит с това дружество.

С оглед горното съдът намира, че не може да се направи извод за наличие на третата предпоставка, тъй като средният, сравнително наблюдателен и предпазлив потребител не би бил мотивиран да сключи договор за кредит заради по-висок процент на възнаградителната лихва.

Предвид изложеното съдът намира, че оспорената заповед в обжалваната част, с която е забранено на „ЮтеКредит България“ ЕООД при упражняване на своята дейност да използва нелоялна търговска практика, а именно търговецът в договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. да задължава кредитополучателите да заплащат възнаградителна лихва, която да надвишава трикратния размер на законната лихва, в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, осъществявайки състава на нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 във връзка с чл. 68в от Закона за защита на потребителите, следва да се отмени като незаконосъобразна.

С оглед изхода на спора, на жалбоподателя следва да се присъдят направените пред настоящата инстанция съдебно-деловодни разноски в размер на 25.56 евро, представляващи държавна такса, на основание чл. 143, ал. 1 от АПК.

Водим от горното и на основание чл. 172, ал. 2, предл. трето от АПК, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ заповед № 4205/30.04.2025 г. на председателя на Комисията за защита на потребителите, в частта, с която на „ЮтеКредит България“ ЕООД е забранено при упражняване на своята дейност да използва нелоялна търговска практика, а именно търговецът в договор за кредит № L388274/07.01.2025 г. да задължава кредитополучателите да заплащат възнаградителна лихва, която да надвишава трикратния размер на законната лихва, в противоречие с изискванията за добросъвестност и професионална компетентност, осъществявайки състава на нелоялна търговска практика по смисъла на чл. 68г, ал. 1 във връзка с чл. 68в от Закона за защита на потребителите.

ОСЪЖДА Комисия за защита на потребителите с адрес [населено място], [улица] да заплати на „ЮтеКредит България“ ЕООД с ЕИК[ЕИК] и седалище и адрес на управление [населено място], [улица], ет. 2, ап. 4 сумата от 25.56 (двадесет и пет и петдесет и шест) евро, представляваща съдебно-деловодни разноски.

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му пред Върховния административен съд.

Съдия: